

Zamke društvenog umrežavanja

Društvene mreže se svakim danom sve više koriste, a njihov domet je već prešao granice privatnog carstva.

KADA JE, u februaru 2004. godine, harvardski student Mark Zuckerberg osnovao društvenu mrežu Facebook, i to s nametom da je koristi isključivo s kolegama sa univerziteta, nije mogao ni da pretpostavi da će samo nekoliko godina kasnije ta mreža okupiti približno 150.000.000 korisnika. Procenjuje se da iz Srbije na Facebooku ima oko 140.000 članova, mada je taj broj teško odrediti jer se naši korisnici prijavljuju i preko drugih mreža, tako da ih je verovatno i za trećinu više.

Facebook je samo od juna 2007. do juna ove godine povećao broj korisnika širom sveta s 52.000.000 na 132.000.000, što je porast od 153 posto. Drugo mesto na rang-listi zauzeo je MySpace, koji ima 117.000.000 registrovanih korisnika, ali je u proteklom periodu njihov broj povećan tek za tri procenta.

Iako su prednosti efikasnije i brže komunikacije jasne, društvene mreže postavljaju pred korisnike i brojne izazove. Mnogi članovi takvih mreža postavljaju slike, muziku, video zapise, filmove visoke definicije i druge velike datoteke. Preuzimanje i skladištenje tih datoteka može ozbiljno da ugrozi infrastrukturu i da planiranje kapaciteta učini doslovno nemogućom misijom.

Društvene mreže su projektovane tako da budu otvorene, uz neznatna ograničenja u pogledu sadržaja i veza. U većini slučajeva, bezbednost i zaštita nisu ni bili u prvom planu. Zato su te mreže potencijalni izvori i prenosioči virusa, crva i špijunskih programa.

Nekoliko antivirusnih kompanija je saopštilo da su zabeležili slučajevi da hakeri i drugi zlonamernici koriste Facebook za napade na računare članova te popularne društvene mreže. Napadači za svoje zlonamerne prepade koriste Facebookov odeljak Wall, svojevrsnu „oglasnu tablu“

na kojoj korisnici jedni drugima ostavljaju poruke, a one u prilogu mogu sadržati fotografije, video zapise, muzičke datoteke i hiperveze do drugih Web lokacija.

Zlonamerni napadi se organizuju na sličan način kao i napadi na poruke elektronske pošte. Korisnici Facebooka zatiču na „zidu“ poruku koju je navodno ostavio neki njihov prijatelj. Poruka sadrži hiper-

vezu do određene Web lokacije ili video zapisa; ukoliko korisnik odabere hipervezu, ona ga vodi do hakerske Web lokacije na kojoj mu se nudi da preuzme novu verziju Adobeovog Flash plejera, kako bi mogao da pogleda pomenuti video snimak. Iza lažne Adobeove datoteke krije se, u stvari, trojanac koji na napadnutom računaru instalira zlonameran softver, što hakeru omogućava da uspostavi kontrolu nad tim računarom.

Mnoge kompanije, kao i veći deo medija, sve češće se oslanjaju na društvene mreže radi komunikacije i saradnje pojedinaca i grupa. Časopis *Mikro* takođe ima svoju stranicu na Facebooku: <http://www.new.facebook.com/pages/Mikro-PC-World/23062778387>.

Društvene mreže su najpopularnije među mladima, ali na njima možete pronaći korisnike svih starosnih kategorija i različitog nivoa obrazovanja. Svaki iole poznatiji učesnik u javnom životu ima svoju stranu na Facebooku.

Državnici, i aktuelni i bivši, naučnici, sportisti, umetnici, vladine i nevladine organizacije, čak i kafane – skoro svi imaju svoje stranice na najvećoj društvenoj mreži.

Mnogi psiholozi smatraju da društvene mreže nastaju kao odgovor na želju za zajedništvom, što je reakcija na raspad društvenih zajednica u realnom svetu. Stvaranje virtuelnih zajednica je neka vrsta društvene revolucije, čiji efekti u osnovi mogu biti pozitivni. Ukoliko društvene mreže u budućnosti odgovore na duboke ljudske potrebe, današnje male grupe mogu da prerastu u mnogo veće zajednice u tim mrežama.

Naučnici koji proučavaju fenomen društvenih mreža na Internetu imaju mnogo dilema i nesuglasica u pogledu razvoja ovih zajednica. Pojedini stručnjaci ozbiljno upozoravaju na to da se praktično radi o pseudozajednicama koje samo stvaraju iluziju društvenog povezivanja.

S druge strane, čuje se i mišljenje da će, ako znatan deo populacije počne da stvarati društvene odnose na Internetu, oni koji nisu uključeni u virtuelno druženje biti onemogućeni da učestvuju u svim aspektima društva i da će biti samo posmatrači aktivnosti korisnika Interneta.

Društveno umrežavanje je mnogima već postalo opsesivno usmerenje u životu. Tako je, na primer, jedan službenik firme Goldman Sachs u Velikoj Britaniji na Facebooku provodio četiri časa dnevno. Kada mu je rečeno da s tim prestane, postavio je e-poruku koja mora navesti na razmišljanje: „Ne samo da sam vrlo ponosan, nego me činjenica da bih mogao da izgubim posao mnogo manje brine od mogućnosti da izgubim Facebook.“

Aleksandar Spasić je direktor i glavni i odgovorni urednik časopisa Mikro. Njegove uvodne reči pročitajte na adresi www.mikro.co.yu/arhiva/aleksandar.